

Maria Śliwowska

"Sprawozdanie z działalności „Społem” za r. 1946", Warszawa 1947 : [recenzja]

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 9/1-4, 520-521

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dużą rolę w zagospodarowaniu Ziemi Zachodnich mogą grać robotnicy, którzy przymusowo pracowali w Niemczech podczas wojny; znają oni już nowe urządzenia i warunki życia. Wreszcie autor porusza też sprawę reasymilacji tzw. autochtonów. Polska powinna zdobyć uznanie tej ludności i poruszyć ją urokiem swych haseł. Wielkie znaczenie mogłaby mieć kontrola gospodarcza osadników, podniesienie oświaty technicznej, a także pomoc kredytowa i inwestycyjna. Autor daje charakterystyki ludności w różnych częściach Polski.

Autor uwzględnił oba momenty: biologiczny i społeczny, uzasadniając swój postulat przenoszenia osadników całymi zwartymi grupami.

I r e n a T u r n a u (Wrocław).

Materiały

Sprawozdanie z działalności „Społem“ za r. 1946. Wydawca: „Społem“ Związek Gospodarczy Spółdzielni R.P. Warszawa, 1947, str. 152.

Po pierwszych swoich wydawnictwach raczej o charakterze propagandowym z materiałów dość pobieżnie dobranych, Związek Gosp. Sp. R.P. „Społem“ wydał obecnie sprawozdanie za rok 1946.

Książka nie jest pozbawiona tych samych cech propagandy, ale już prowadzonej innymi środkami, mianowicie poprzez wykazanie osiągnięć i dorobku rocznego. Spółdzielczość jako ruch społeczno-gospodarczy przeszła od walki o ekonomiczno-społeczną pozycję człowieka pracy do organizowania życia społeczno-gospodarczego w ramach planowej gospodarki państwowej. Stąd nowe zadania wyrosły przed największą w Polsce (a jak podaje sprawozdanie zestawiające obroty hurtowe — trzecią w Europie — po Z.S.R.R. i Wielkiej Brytanii) instytucją gospodarczą, jaką jest „Społem“.

Wydawcy w omawianym sprawozdaniu określają te nowe zadania: 1. zorganizowanie produkcji i konsumpcji na wsi w ramach spółdzielczości, wspólnie z organizacją zawodową chłopów — Związkiem Samopomocy Chłopskiej, 2. dostarczenie robotnikowi produktów wsi, 3. poprzez własny zarząd w przemyśle spożywczym — dostarczenie wsi produktów przemysłowych. To przejście od pracy marginesowej w ramach przedwojennego ustroju kapitalistycznego do przejęcia szerokich zadań gospodarczych wymaga rozbudowy właściwego aparatu.

Sprawozdanie obejmuje 4 działy:

1. W rozdziałach: **Struktura organizacyjna „Społem“; Okręgi „Społem“; „Społem“ dziś i przed wojną**, omówiono organizację instytucji. Struktura organizacyjna przedstawiona jest w tablicach, obrazujących powiązania i zależności poszczególnych placówek.

2. Sprawozdanie zawiera zestawienia porównawcze właściwe dokonany przemianom. Mamy więc dane z lat przedwojennych, z r. 1945 i za omawiany okres. Obliczenia są oparte na szacunkach i przeliczeniach na równoważne, po-

równywalne wartości. Rozdziały: **Działalność gospodarcza; Orientacyjny bilans analityczny na 30.VI.46** obrazują działalność gospodarczą. Opracowanie uzupełnione jest tablicami liczbowymi i wykresami.

3. W specjalnych rozdziałach **Udział „Społem” w zagospodarowywaniu Ziemi Odzyskanych, „Społem” na tle planu trzyletniego** uwidoczniło rolę Związku w gospodarce narodowej. „Miejsce spółdzielczości w gospodarce narodowej” opracowane jest tylko od strony projektowanych tez ruchu, a nie rzeczywistego udziału. Specjalny rozdział **„Społem” na tle spółdzielczych hurtowni Europy** daje porównawcze zestawienie obrotów hurtowych w państwach Europy.

„Spółdzielczość jest ruchem gospodarczym jak i ideowym. Elementy gospodarcze mają swoje racje istnienia na tle zasady, że celem naszego działania jest służba społeczeństwu. Stąd konsekwencje, że nie jesteśmy zbiurokratyzowanym mechanizmem, lecz żywym, dynamicznym organizmem” (str. 24) — oto teza na której „Społem” opiera działalność społeczną.

Działalność społeczna jest omówiona w specjalnych rozdziałach: **Samorząd „Społem”, „Społem” w trosce o rozwój spółdzielczości i dobro pracowników, Współpraca z organizacjami bratnimi i instytucjami społeczno-politycznymi**.

Sprawozdanie jest wydawnictwem popularnym obliczonym wyraźnie na zorientowanie czytelnika w rozszerzaniu działalności Zw. „Społem” w r. 1946. Jest to okres krzepnięcia organizacyjnego i pracy pogłębiającej w stosunku do r. 1945, który był poświęcony pracy wszcz. Mimo to sprawozdanie dostarcza materiału liczbowego, który może być przydatny przy opracowaniach zagadnień społeczno-gospodarczych.

M a r i a Ś l i w o w s k a (Łódź).